

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: pasts@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

11.10.2023 Nr. 1-17/3009

Uz 12.09.2023. Nr. 1-5/268
(TM reģ. Nr. 1-17/6131)

Latvijas Republikas tiesībsargam

Zināšanai: Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomei

*Par piedziņas vēršanu uz parādnieka
bērna uzturlīdzekļiem*

Tieslietu ministrijā saņemta Latvijas Republikas tiesībsarga (turpmāk – Tiesībsargs) 2023. gada 12. septembra vēstule Nr. 1-5/268 par piedziņas vēršanu uz parādnieka bērna uzturlīdzekļiem. Vēstulē cita starpā lūgts sniegt viedokli par parādniekam saglabājamo bērna uzturlīdzekļu apmēru un, kā situācijā, kad tiesa nolēmumā ir noteikusi lielāku uzturlīdzekļu apmēru par valstī noteikto minimālo apmēru, tiek nodrošināts bērna tiesību un interešu prioritātes princips. Vienlaikus lūgts sniegt viedokli par situāciju, kad parādnieks saņem bērna uzturlīdzekļus no otra vecāka labprātīgā kārtā, t.i., bez tiesas vai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas iesaistes.

Civilprocesa likuma 594. panta piektajā daļā noteiktie saglabājamie naudas līdzekļi nav saistāmi ar nepilngadīga bērna uzturam maksājamiem uzturlīdzekļiem, uz kuriem saskaņā ar Civilprocesa likuma 596.pantu piedziņu nevar vērst. Šāds papildus saglabājamo līdzekļu apmērs ir radīts ar mērķi aizsargāt bērnu tiesības un intereses, pieņemot, ka parādniekiem, kuru apgādībā ir nepilngadīgi bērni un kuri ikdienā nodrošina bērna vajadzības, objektīvi nepieciešams lielāks finanšu līdzekļu apjoms.

Kopš 2010. gada Civilprocesa likuma 596. pants paredz, ka piedziņa netiek vērsta uz bērna uzturlīdzekļiem Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmērā, kurus pamatojoties uz tiesas nolēmumu maksā viens no vecākiem, kā arī uz Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksājamiem bērna uzturlīdzekļiem. Likumprojekta izstrādes laikā, Labklājības ministrija iesniedza priekšlikumu, kas paredzēja saglabāt bērna uzturlīdzekļus arī gadījumos, ja bērna vecāks tos maksā labprātīgi. Atbilstoši diskusijām Saeimas Juridiskā komisijas sēdē, Labklājības ministrijas priekšlikums tika noraidīts, jo tika konstatēts, ka nepastāv objektīvs veids kā pārliecināties par uzturlīdzekļu maksāšanas faktu, kā arī uzturlīdzekļu faktisko apmēru. Proti, ierobežojums parādniekam saglabāt bērna uzturlīdzekļus tikai Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā, kurus maksā vecāks pamatojoties uz tiesas spriedumu, ir saistīts ar zvērināta tiesu izpildītāja iespējām objektīvi pārbaudīt bērnam maksāto uzturlīdzekļu apmēru. Jāatzīmē, ka šāds regulējums, cita starpā, izslēdz iespējamību izvairīties no sprieduma izpildes, piemēram, negodprātīgi palielinot maksājamo uzturlīdzekļu apmēru līdz ko zvērināts tiesu izpildītājs ievieš izpildi lietu.

Tieslietu ministrija pievienojas Tiesībsarga vēstulē paustajam viedoklim, ka vecāku nenokārtās finansiālās saistības nedrīkstētu būt par pamatu, lai ierobežotu bērna ikmēneša uzturēšanas izdevumus, kuru apmēru tiesa ir noteikusi savā nolēmumā, it īpaši, vērtējot konkrētās lietas faktisko un tiesisko apstākļu kopumu. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka uzturlīdzekļu politikas mērķis ir panākt, ka uzturlīdzekļi tiek maksāti labprātīgi un vispārīgi normatīvajam regulējumam ir jābūt vērstam uz labticīgu un likumpaklausīgu personu tiesību un interešu aizstāvību.

Ņemot vērā minēto, Tieslietu ministrijas ieskatā, Tiesībsarga pieteiktais problēmjautājums būtu apspriežams plašākā diskusijā, piesaistot arī tiesas nolēmumu izpildē iesaistītās iestādes un amatpersonas. Tieslietu ministrija apliecina gatavību organizēt šādu diskusiju, pieaicinot arī Tiesībsarga biroja pārstāvjus, lai meklētu risinājumus kā nodrošināt bērnu labāko interešu ievērošanu un parādnieka un piedzinēja interešu līdzsvarošanu.

Ar cieņu

valsts sekretāra vietniece
tiesu jautājumos

I. Ilgaža

Nagle 67036746